

بررسی بیماری های ژنتیکی به واسطه ازدواج خویشاوندی

مؤلفین
مریم میرشکالی
فاطمه میرزایی چهارراهی

ریاستار
منشی

انتشارات قانون یار

۱۳۹۷

سرشناسه	:	میرشکالی، مریم، ۱۳۷۲
عنوان و نام پدیدآور	:	بررسی بیماری‌های ژنتیکی به واسطه ازدواج خویشاوندی / مولفین مریم میرشکالی، فاطمه میرزایی چهارراهی؛ ویراستار مینو رضایی.
مشخصات نشر	:	تهران: قانون یار، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	۱۳۶ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۶۰۵۵-۹۰-۱
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	اختلالات ژنتیکی
موضوع	:	Genetic disorders
موضوع	:	ازدواج فامیلی
موضوع	:	Cross-cousin marriage
شناسه افزوده	:	میرزایی چهارراهی، فاطمه، ۱۳۷۴ -
شناسه افزوده	:	رضایی، مینو، ۱۳۶۱ - ویراستار
رده بندی کنگره	:	۱۵۵/۴۹ب: ۱۳۹۷
رده بندی دیویی	:	۶۱۶/۰۴۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۲۴۸۰۳

انتشارات قانون یار

بررسی بیماری‌های ژنتیکی به واسطه ازدواج خویشاوندی

تألیف: مریم میرشکالی - فاطمه میرزایی چهارراهی

ویراستار: مینو رضایی

ناشر: قانون یار

ناظر فنی: محسن فاضلی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۲۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۵۵-۹۰-۱

دفتر مرکزی قانون یار: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید،

نرسیده به خیابان جمهوری، کوچه مینا، پلاک ۲۹، طبقه سوم

۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹

۰۲۱۶۶۹۷۹۵۲۶

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۹
فصل اول.....	۱۳
تعریف ازدواج خویشاوندی.....	۱۳
فصل دوم.....	۳۱
رابطه نازایی با استرس های روانی- اجتماعی و اختلالات کروموزومی.....	۳۱
فصل سوم.....	۴۳
رابطه ازدواج - خویشاوندی - عقب ماندگی گروه بندی روان پزشکان از عقب مانده ها با نگاهی به پژوهش های علمی مربوط.....	۴۳
فصل چهارم.....	۶۱
تحلیل مقالات علمی در باب روابط فامیلی، ازدواج در کشور میانمار و نگاهی اجمالی به کتاب «رابطه فامیلی و ازدواج در قوم آنلوا و نسب فامیلی، سنخیت فرهنگی و مهاجرت، ازدواج نسبی بین انگلیسی های پاکستانی تبار».....	۶۱
منابع و مآخذ.....	۱۳۳

پیشگفتار

ازدواج خویشاوندی و یا پیوند میان دو فرد دارای دست کم یک نیای مشترک، یکی از اشکال ازدواج در بیشتر مناطق شمال آفریقا، آسیای مرکزی و غربی و آسیای جنوبی می باشد (عباسی شوازی و ترابی، ۱۳۸۵: ۱۲۰). این الگوی ازدواج از لحاظ فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی در بین کشورها و حتی در داخل یک کشور متفاوت است. همچنین در میان گروههای فرمی - مذهبی تفاوتهای آشکاری دیده می شود. در واقع می توان بیان داشت که این الگوی ازدواج با توجه به عوامل فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی هر کشور و هر منطقه ای متفاوت است. ازدواج خویشاوندی در استانهای مختلف نیز تفاوتهای معنی داری را نشان می دهد. در کشورهای منطقه مدیترانه شرقی تمایل به ازدواج خویشاوندی به هیچ وجه به کشورهای اسلامی محدود نیست. ازدواج فرزندان عمو، عمه، دایی و خاله همچنین، در بعضی جوامع مسیحی، یهودی و در بین زرتشتیان رایج است. ازدواج عمو با دختر برادر در بین جوامع کلیمی وجود دارد. ولی در اسلام و مسیحیت این نوع ازدواج منع شده است (فرهود^۱، ۱۹۹۱: ۱). شیوع ازدواج خویشاوندی در ایران در مناطق شهری و روستایی متفاوت است، که در مناطق شهری از حدود ۲۴ تا ۶۴ درصد متغیر است. طبق مطالعه انجام شده قومیت نیز در شیوع ازدواج خویشاوندی نقش دارد به طوری که در بین قوم لر ۹۰ درصد ازدواجها و در بین آذری ها ۳۸ درصد ازدواجها خویشاوندی می باشد (فرهود، ۱۹۹۱: ۱). فروانی ازدواجهای خویشاوندی در بین مسلمانان بیشتر از مسیحیان گزارش شده است (کلات^۲، ۱۹۸۸: ۱۸۸). همچنین در بین گروههای شیعه و سنی نیز تفاوتهای آشکاری دیده می شود. تا یک قرن

اخیر به دلیل اینکه بشر عوامل بیماری‌زا را نمی‌شناخت این نوع ازدواج‌ها نه تنها معضل نبود، بلکه یک امر مطلوب به شمار می‌آمد. با پیشرفت و بهبود شرایط اقتصادی، اجتماعی و مبارزه با بیماری‌های عفونی، مرگ و میر کودکان کاهش یافته و منجر به افزایش اهمیت بیماری‌های ژنتیک در جامعه شد. در حال حاضر انتقال بیماری‌ها از بیماری‌های عفونی به سمت بیماری‌های ارثی و ژنتیکی می‌باشد. در این میان نقش ژنتیک اجتماعی در بررسی تأثیرات شهرنشینی، مدرنیزاسیون، کنترل جمعیت و نیز تمایل به داشتن خانواده‌های کوچکتر در میزان شیوع بیماری‌های انزومی مغلوب به مهم به نظر می‌رسد (اکرمی، ۱۳۸۵: ۳۵۹). در واقع می‌توان بیان کرد که با پیشرفت علم ژنتیک، مشخص شد که ازدواج خویشاوندی یکی از عوامل مهم بیماری‌های ارثی است. ازدواج‌های فامیلی تنها احتمال مبتلا شدن فرزندان به بیماری‌های ارثی را افزایش می‌دهد بلکه باعث ازدیاد این بیماری‌ها و زنجیره‌های بیماری‌زا در نسل‌های آینده می‌شود. بر اساس آمارهای جهانی سه تا چهار درصد مرگ و میر نوزادان به دلیل اختلالات ژنتیکی رخ می‌دهد. خطر ایجاد بیماری مادرزادی در هر حاملگی در جمعیت عادی حدود ۲.۵ درصد می‌باشد (اکرمی، ۱۳۸۵: ۳۶۰). همچنین تحقیقات مختلف بیانگر این مطلب است که میزان معلولیت، خطر مرده زایی و مرگ نوزادان و ناهنجاری‌های مادرزادی در ازدواج‌های فامیلی بسیار بیشتر از ازدواج‌های غیر فامیلی است (کمیل، ۱۹۹۹: ۵۱۸). به عبارت دیگر می‌توان گفت احتمال تولد کودک معلول در ازدواج‌های فامیلی دو تا سه برابر ازدواج‌های غیر فامیلی است. در حال حاضر ازدواج‌های فامیلی در بعضی از کشورهای پیشرفته و صنعتی ممنوع شده است. در کشورهای غربی امروزه مشکلی به نام ازدواج‌های همخونی و عوارض ناشی از آن

وجود ندارد (سروری، ۱۳۷۴). ولی قابل ذکر است که شیوع این نوع ازدواج در کشورهای در حال توسعه بالاست. در ایران نیز اینگونه ازدواج ها شیوع بالایی دارد. نتایج تحقیقات گیونز و هیرشمن^۱ نشان می دهد که ۴۰ درصد ازدواج ها از نوع خویشاوندی است (عباسی شوازی و ترابی، ۱۳۸۵: ۱۲۱). نتایج بررسی سعادت و همکاران (۲۰۰۴) نیز نشان می دهد که در حدود ۳۸/۶ درصد ازدواج ها در ایران خویشاوندی و در حدود ۲۷/۹ درصد آنها از نوع خویشاوندی درجه اول^۲ بوده اند. با توجه به این مطلب که ازدواج خویشاوندی در ایران به عنوان یک الگوی ازدواج هنوز پایدار است و ممکن است به دلایل گوناگون در آینده نیز ادامه داشته باشد، لذا با شناخت ابعاد مختلف این پدیده به ارائه راهکارهای عملی و کاربردی در جهت کاهش ازدواج های خریباوندی با خطر و در نتیجه کاهش ناهنجاریها و بیماریهای ژنتیکی کودکان گامی موثر برداریم.

^۱ - Givens & Hirshman

^۲ - First cusion